

**Rysslands motsägelsefulla misslyckande i Ukraina:
En fallstudie om slaget vid Hostomel utifrån Warden och Leonhard**

Författare: Erna Persson	Årskull: OP 21-24
Lärosäte: Försvarshögskolan	
Handledare: Fil. dr. Lisa Ekman	
Antal ord: 11 973	
<p style="text-align: center;">Rysslands motsägelsefulla misslyckande i Ukraina: En fallstudie om slaget vid Hostomel utifrån Warden och Leonhard</p> <p><u>Abstract</u></p> <p>On the 24 of February 2022 Russia launched an operation to seize control of Hostomel Airport, a few miles from Kyiv. Although Russia is the military superior state in the war with Ukraine, they failed to achieve the strategic purpose of the operation. The operation is an example of the classic, empirical puzzle of how relatively superior military actors can still lose armed conflicts against a weaker opponent.</p> <p>The aim of this study is to make a contribution to the research on asymmetric warfare, focusing on why a military stronger, state actor sometimes fails to achieve strategic victory in a conflict with another state actor. The more specific aim is to increase the understanding of why Russia, the military stronger state, did not achieve the strategic objective of the operation at Hostomel Airport in February 2022. The study was carried out as a single case study, using the method “structured, focused comparison”. Two theories were used to increase the understanding of the outcome, Warden’s theory of Air Superiority and Leonhard’s theory of Combined Arms.</p> <p>The results of the study shows that both Warden’s and Leonhard’s theories contributed to a more comprehensive understanding of the outcome of the operation. Russian forces lack of air superiority resulted in several consequences and frictions to the Russian assault. Russian forces could not operate freely in the air and both the Ukrainian air defence and air force were able to affect the Russian forces throughout the operation. One of the most important conclusions of the study was that the Russian forces lack of air superiority enabled the Ukrainian air force to bomb and destroy the runways, making them impossible to land heavy aircraft on. Russia did not implement the principles of combined arms during most of the operation, and never at the critical moments. One consequence of this could be that the initial attack was prolonged, making it impossible for Russian reinforcements to land on the runways.</p> <p><u>Nyckelord:</u> Asymmetrisk krigföring, statlig aktör, Hostomel, strategiskt syfte, Warden, Leonhard.</p>	

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Problemformulering.....	3
1.2. Tidigare forskning.....	4
1.2.1. Teorier kring varför starkare parter förlorar krig	4
1.2.2. Asymmetriska konflikter efter andra världskriget.....	6
1.2.3. Anledningar till Rysslands första misslyckade månader i Ukraina.....	7
1.2.4. Sammanfattning	8
1.3. Syfte och frågeställning	9
1.4. Avgränsningar.....	10
1.4.1. Fallet i tid	10
2. Teori.....	11
2.1. Wardens luftmaktsteori	11
2.2. Leonhards teori om kombinerade vapen.....	13
2.3. Centrala indikatorer	14
3. Metod.....	16
3.1. Forskningsdesign – teorikonsumerande fallstudie.....	16
3.2. Metod – ”Structured, Focused Comparison”	16
3.3. Operationalisering.....	17
3.3.1. Wardens luftmaktsteori	17
3.3.2. Leonhards teori om kombinerade vapen	18
3.4. Material och källkritik.....	20
3.4.1. Forskningsetik	22
4. Analys	24
4.1. Analys utifrån Wardens luftmaktsteori.....	24
4.2. Analys utifrån Leonhards teori om kombinerade vapen	27
4.3. Sammanfattning och resultat.....	30
5. Slutsatser.....	33
5.1. Diskussion.....	33
5.1.1. Resultatdiskussion.....	33
5.1.2. Metod- och teoridiskussion	34
5.1.3. Bidrag till forskningsfältet	35
5.2. Relevans för officersprofessionen.....	35
5.3. Vidare forskning	36
6. Källförteckning.....	37

1. Inledning

1.1. Problemformulering

I februari 2022 påbörjade Ryssland en fullskalig invasion av Ukraina. Under invasionens första dag iscensatte Ryssland en operation för att ta kontroll över Hostomel flygplats, ett stenkast utanför Kiev. Syftet med att ta flygplatsen var att kunna landa in förband med uppgiften att snabbt inta Kiev (se exempelvis, The Institute for the Study of War 2022a, Collins, Kofman och Spencer, 2023, Stewart, 2023 samt Fedorchak, 2024, s. 102). Ryssland lyckades efter omfattande strider till slut ta kontroll över flygplatsen och nådde således en taktisk seger, men vid det laget hade ukrainska styrkor förstört landningsbanorna, vilket innebar att Ryssland ändå inte kunde använda flygplatsen för att landa in fler förband (Collins, Kofman & Spencer 2023). Om de ryska styrkorna hade tagit flygplatsen i tid och kunnat använda den för dess ursprungliga syfte hade kriget kunnat ta en helt annan vändning till Rysslands fördel. Ryssland hade kanske lyckats ta Kiev och fått Ukraina att ge upp efter bara ett par dagar.

Varför misslyckades då Ryssland med att ta flygplatsen i tid? Ryssland är den överlägset militärt starkare parten, både sett till personal och övriga resurser. Det var även Ryssland som anföll Ukraina och eftersom operationen att ta flygplatsen var något av det första som hände i kriget hade de ryska styrkorna överraskningsmomentet på sin sida. Dessutom bedöms operationen ha varit av stor strategisk betydelse för hela den ryska invasionen av Ukraina (ISW 2022a) och borde således ha varit både mycket välplanerad och påkostad. Alla dessa faktorer talar för att Ryssland borde ha lyckats med operationen, vilket gör deras misslyckande ännu mer paradoxalt. Det oväntade utfallet av konflikten är ett fall av den klassiska, empiriska gåtan inom asymmetrisk krigföring – nämligen varför en militärt överlägsen part ändå kan förlora striden.

Eftersom storleksskillnaden i Rysslands och Ukrainas militära tillgångar är omfattande, är stridigheterna vid Hostomel flygplats ett exempel på en asymmetrisk konflikt. Det finns betydande forskning på asymmetrisk krigföring, varav ett av de första och fortfarande mest centrala verken inom ämnet är Macks (1975) ”förteoretiska” studie om varför starka stater förlorar krig. 2001 publicerades en studie av Arreguín-Toft där han utvecklar en teori som förklarar utfallet av asymmetriska konflikter. Dessa två studier utgör ett övergripande teoretiskt ramverk för att förstå asymmetriska konflikter. Det har också genomförts många fallstudier på asymmetriska konflikter i modern tid. Två exempel på detta är Nagls (2022) och Olikers (2001) fallstudier. De flesta av dessa studier tenderar dock att studera konflikter

mellan en statlig aktör och en icke-statlig aktör, såsom rebell- eller terroristgrupper. Det finns färre exempel på studier på asymmetriska konflikter där båda parterna är statliga.

Forskningen om kriget i Ukraina efter invasionen 2022 är än så länge ganska begränsad, med undantag av ett fåtal studier som genomförts på krigets inledande fas. Två exempel på sådana studier är Freedmans (2022) och Dalsjös, Jonssons och Norbergs (2022). Författarna till dessa studier undersöker tänkbara anledningar till Rysslands inledande misslyckande i Ukraina.

Det övergripande forskningsfältet som den här uppsatsen söker bidra till är utgången av asymmetriska konflikter mellan två statliga aktörer. Mer specifikt kommer studien bidra till att öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå syftet med operationen att ta Hostomel flygplats, trots sin relativt överlägsna position i kriget. Studien avser därigenom bidra till ökad kunskap om Rysslands generella militära svårigheter under de första månaderna i Ukraina och varför flera ryska militära operationer misslyckades.

1.2. Tidigare forskning

Den här studien avser bidra till tre olika, men relaterade, forskningsfält, vars centrala bidrag och slutsatser redogörs för i detta kapitel. Det övergripande forskningsfältet är asymmetrisk krigföring och tänkbara förklaringar till varför en traditionellt starkare part inte alltid uppnår seger i konflikter. Begreppet seger, som det finns många olika definitioner på, kommer även att förtydligas. Det andra forskningsfältet är konkreta fallstudier där den starkare parten inte har uppnått seger och vilka faktorer som kan förklara utfallet av dessa konflikter. Det sista och mest specifika forskningsfältet är varför Ryssland misslyckades med att uppnå betydande militära framgångar under de första månaderna av invasionen. Forskningen förhåller sig både till den taktiska och den strategiska nivån, begrepp som även dem kommer förklaras.

1.2.1. Teorier kring varför starkare parter förlorar krig

Ett av de första och mest citerade verken om asymmetrisk krigföring är skrivet av Mack (1975). En asymmetrisk konflikt är, enligt Mack (1975, ss. 181-182) en konflikt där betydande skillnader finns mellan parternas militära förmåga och resurser. Det är endast en part som kan utgöra ett existentiellt hot mot den andra, eftersom det endast är den starkare parten som kan genomföra och lyckas med en invasion av den svagare. Skillnaden mellan symmetrisk och asymmetrisk krigföring är således att båda parternas existens är hotade i en

symmetrisk konflikt, men att endast den svagare partens existens är hotad i en asymmetrisk konflikt (Mack 1975, s. 182).

Mack (1975, ss. 175-176) presenterar ett första utkast till en teori som kan förklara utgången i asymmetriska konflikter. Han menar att överlägsen militär styrka kan vara både oanvändbar, och även i vissa fall kontraproduktiv, i en asymmetrisk konflikt. I en konflikt mellan en statlig och en icke-statlig aktör, kan den senare nå politisk seger även om de förlorar militärt. Om den icke-statliga aktören får den statliga aktören att förlora de politiska förutsättningarna att fortsätta kriget, blir dess överlägsna militära resurser helt oanvändbara (Mack 1975, s. 179). Enligt Mack (1975, ss. 195-196) är det alltså det politiska stödet för de båda sidorna som avgör utgången av asymmetriska konflikter.

En annan tongivande röst inom forskning på asymmetrisk krigföring är Arreguín-Toft (2001), som bland annat kritiserar Macks teori på tre premisser. För det första ifrågasätter Arreguín-Toft (2001, s. 98) antagandet att endast den svagare statens existens är hotad i en asymmetrisk konflikt. Han menar att även den starkare statens ställning kan vara hotad eftersom dess roll i det internationella samfundet kan påverkas av konflikten. En stat som fruktar att förlora en världsledande position kommer sannolikt att kämpa lika hårt för att upprätthålla sitt anseende, som en mindre stat eller aktör kämpar för att inte bli invaderade.

Vidare kritiserar Arreguín-Toft även tid som en förklaring till utgången i asymmetriska konflikter. Enligt Mack (1975, s. 200) är det mer troligt att den svagare aktören kommer tjäna på att konflikten blir utdragen, eftersom det politiska motståndet för den starkare staten sannolikt då kommer att växa. Arreguín-Toft (2001, s. 99) är kritisk till detta eftersom det inte förklarar varför längden på asymmetriska konflikter varierar. Arreguín-Tofts (2001, s. 97) undersökning av asymmetriska konflikter från 1800-talets början till 1998 visar att andelen konflikter där den svaga aktören vinner ökar succesivt från mätningens början. Detta utgör grunden för Arreguín-Tofts sista anmärkning på Macks teori, då den inte förmår förklara varför den svagare aktören allt oftare vinner asymmetriska konflikter.

För att bemöta svagheter i Macks teori, utvecklar Arreguín-Toft "*the strategic interaction thesis*", vars mål är att förklara utgången av asymmetriska konflikter. Arreguín-Toft (2001, s. 110) menar att de olika aktörernas val av strategi och strategierna i relation till varandra är den mest troliga förklaringen till utgången av asymmetriska konflikter. Med strategi menar Arreguín-Toft (2001, ss. 99-100) planen för hur militära resurser ska nyttjas för att uppnå militära eller politiska mål. Taktik syftar på det mer konkreta agerandet av olika typförband i

tid och rum för att vinna strider. Strategi ska inte förväxlas med begreppet ”*grand strategy*” som handlar om hur alla aktörens resurser, till exempel även ekonomiska eller politiska, nyttjas för att uppnå målen. Arreguín-Tofts definitioner av strategi och taktik är de definitioner som är gällande i hela uppsatsen.

I ”strategic interaction thesis” presenteras två olika typer av strategi: direkt och indirekt. Direkt förhållningssätt innebär att aktören bekämpar motståndarens militära styrkor för att fysiskt omöjliggöra militärt motstånd, medan indirekt strategi fokuserar på att påverka den andra partens motståndsvilja (Arreguín-Toft 2001, s. 105). Hypotesen som testas är att den starka aktören segrar i konflikter där båda använder samma strategi och att den svaga aktören segrar när aktörerna använder olika strategier. Hypotesen testas med en kvantitativ undersökning av asymmetriska konflikter från 1800 till 1998, och resultatet stärker hypotesen.

I både Macks och Arreguín-Tofts artiklar är begreppet seger mycket centralt, men ingen av författarna definierar begreppet. Det närmaste Mack (1975, s. 177) kommer att definiera seger är att han särskiljer militär och politisk seger. Arreguín-Toft (2001, s. 105) verkar i stort delat denna uppfattning och skriver att om militär styrka är det enda som avgör utgången hade den starkare aktören alltid vunnit. Militär seger innebär inte alltid seger i full bemärkelse, utan andra faktorer, såsom opinionen i en demokrati, påverkar också om fullständig seger kan uppnås. Macks och Arreguín-Tofts användning av begreppet seger stämmer i stort överens med en av Ångströms och Widéns (2015, s. 43) definitioner av begreppet, ”desired end-state”, eller önskat slutläge. Med denna definition, som är en av de vanligaste definitionerna av seger inom krigsvetenskapen, menar Ångström och Widén att seger uppnås om målet med en operation uppnås. Denna definition av seger är lämplig för den här studien eftersom Ryssland lyckades med den taktiska uppgiften att ta Hostomel flygplats, men ändå misslyckades med att uppnå målet med operationen.

1.2.2. Asymmetriska konflikter efter andra världskriget

Det finns omfattande forskning om olika typer av asymmetriska konflikter. Fredsbevarande insatser och upprorsbekämpning är exempel på två typer av militära operationer som varit föremål för betydande forskning. Fallstudier av olika slag är en vanlig metod för att studera utgången av asymmetriska konflikter. Två exempel på sådana fallstudier kommer att presenteras nedan.

Nagl (2022, ss. 5-6) studerar USAs insatser i Vietnam, Irak och Afghanistan, med fokus på varför den amerikanska armén inte har vunnit några konflikter sedan andra världskriget. Anledningarna till att operationerna misslyckades påminner mycket om de faktorer som Mack använder för att förklara starka staters misslyckande i internationella konflikter. Nagl (2022) finner att USA inte har kunnat upprätthålla det politiska stödet för dessa operationer, dels eftersom motståndarparterna inte har uppfattats som reella hot mot den amerikanska staten, dels för att den eventuella vinsten med att fortsätta delta militärt i dessa operationer har uppfattats som låg. På så vis har motståndarna i dessa konflikter mer eller mindre kunnat vänta ut nedgången av det amerikanska politiska stödet och att amerikanska styrkor ska dras tillbaka (Nagl 2022, s. 11).

I det första slaget om Groznyj, som inleddes i december 1994, lyckas det tjetjenska försvaret, som var avsevärt numerärt underlägsna Ryssland, fördröja det ryska anfallet genom staden. Enligt Oliker (2001, s. 5) var det ryska initiala misslyckandet både en effekt av den övergripande ryska strategin och av det taktiska uppträdandet. De tjetjenska styrkornas taktik uppnår mycket god effekt och ryssarna tillfogas stora förluster under de första timmarna, vilket leder till att de ryska styrkorna fastnar på gatorna (Oliker 2001, ss. 17 & 20).

Efter det första initiala misslyckandet sker stora förändringar i det ryska ledarskapet och taktiken. Detta leder till att de i mars 1995, ungefär fyra månader efter att operationen inleddes, har tagit kontroll över staden (Oliker 2001, s. 27). Eftersom båda parter fokuserar på att påverka motståndarens väpnade styrkor direkt, snarare än deras vilja att strida, kan båda anses tillämpa en direkt strategi. Enligt Arreguín-Toft (2001, s. 105) kommer asymmetriska konflikter där båda parterna använder samma strategi att resultera i seger för den starka parten, vilket också är utgången av slaget vid Groznyj.

1.2.3. Anledningar till Rysslands första misslyckade månader i Ukraina

Eftersom invasionen av Ukraina inleddes för ungefär två år sedan är kriget fortfarande ganska outforskat. Ett par studier om krigets första månader visar dock på att konflikten kan vara ett exempel på asymmetrisk krigföring, där den starkare parten inte alltid är framgångsrik. Freedman (2022, s. 7) menar exempelvis att en av de största anledningarna till det initiala, ryska misslyckandet var de ryska ledningsstrukturerna. Tilliten mellan yngre och äldre officerare var låg och många lägre officerare saknade den utbildning och skicklighet som krävdes. Ytterligare en anledning är att Ryssland planerade för ett kort krig. Den ryska

militären hade inte planerat för att kunna försörja trupper långt in i Ukraina, i ett utdraget krig. Således var de bristfälliga logistikkedjorna också en stor anledning till Rysslands inledande motgångar i Ukraina (Freedman 2022, s. 5).

Dalsjö, Jonsson och Norberg (2022, ss. 8-9) lyfter i likhet med Freedman (2022) även ledarskapet och bristerna på planering för ett längre krig som tänkbara förklaringar till de ryska, initiala svårigheterna. De lyfter även Rysslands misslyckande med att etablera luftöverlägsenhet, samt misslyckandet med att koordinera gemensamma operationer mellan marktrupperna och flygvapnet som tänkbara anledningar. Enligt rysk doktrin ska mekaniserade trupper anfalla med högt tempo och tillämpa manöverkrigföring, något som de inte gjorde under de första månaderna av kriget. Dalsjö, Jonsson och Norberg (2022, ss. 10-11) menar således att de ryska problemen i kriget beror både på den högsta militära ledningens planering, ledarskapet på alla nivåer samt taktiken som tillämpas av både flygvapnet och armén.

1.2.4. Sammanfattning

Ett av Macks (1975, ss. 181-182) bidrag till forskningen om asymmetriska konflikter är att han definierar fenomenet som en konflikt där betydande skillnader finns mellan parternas militära förmåga och resurser. Macks (1975) och Arreguín-Tofts (2001) studier skapar tillsammans ett övergripande teoretiskt ramverk för att förstå asymmetriska konflikter. Nagls (2022) och Olikers (2001) fallstudier är exempel på mer konkreta studier av utgången i asymmetriska konflikter och vilka faktorer som kan leda till seger eller förlust. Dessa båda studier handlar om konflikter mellan en statlig aktör och en icke-statlig aktör. Således finns det ett behov av att studera asymmetriska mellanstatliga konflikter.

Freedman (2022) och Dalsjö, Jonsson och Norberg (2022) har påbörjat arbetet med att fylla denna forskningslucka genom att studera det pågående kriget mellan Ryssland och Ukraina, två statliga aktörer. Deras studier visar att planering på högsta nivå, ledarskapet och taktiskt uppträdande är bidragande faktorer till att Ryssland än så länge inte uppnått större framgångar i konflikten. Studierna undersöker det ryska agerandet generellt och några studier på specifika slag eller händelser i Ukraina har inte kunnat hittas. För att bidra till forskningsfältet kommer den här studien därför fokusera på att förstå orsakerna till utfallet av operationen att ta Hostomel flygplats. Studien kommer bygga vidare på Dalsjös, Jonssons och Norbergs (2022, ss. 10-11) slutsats att brister i det taktiska uppträdandet på marken och i luften kan öka

förståelsen för motgångarna. Detta genom att använda en teori som går att tillämpa på luftoperationer och en på markoperationer. Genom att studera ett i tid och rum avgränsat slag kan studien bidra till att öka förståelsen för vilka eventuella brister som fanns i Rysslands taktiska agerande och vad detta fick för strategiska konsekvenser i det aktuella fallet.

1.3. Syfte och frågeställning

Den här studien syftar till att bidra till forskningen om asymmetrisk krigföring med fokus på att öka förståelsen för varför en militärt starkare, statlig aktör inte alltid uppnår strategisk seger i en konflikt med en annan statlig aktör. Mer specifikt syftar studien till att öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med den militära operationen att ta Hostomel flygplats, Ukraina, i februari 2022.

Frågeställningen för den här studien lyder:

Hur kan Rysslands misslyckande med att uppnå det strategiska syftet med operationen att ta Hostomel flygplats i februari 2022 förstås med stöd av Wardens luftmaktsteori och Leonhards teori om kombinerade vapen?

Enligt Institute for the Study of War [ISW] (2022a), Collins, Kofman och Spencer (2023), Stewart (2023) samt Fedorchak (2024, s. 102) var det ryska, strategiska syftet med operationen att ta kontroll över flygplatsen, för att kunna landa in ytterligare förband som sedan skulle anfälla och ta Kiev. Det ryska målet var, enligt ovanstående källor, att snabbt inta Kiev och avsätta regeringen för att således vinna kriget utan någon stor mängd förband. Antagandet att detta faktiskt var det strategiska syftet med operationen stärks av att 18 ryska transportflygplan med kapacitet att lasta 1 000 soldater, var på väg från den ryska flygbasen Pskov till Hostomel medan den helikopterluftlandsatta styrkan försökte ta kontroll över Hostomel. När Ryssland inte snabbt lyckades ta kontrollen över flygplatsen, vände transportflygplanen och flög tillbaka till Pskov (Collins, Kofman & Spencer 2023). Även om det inte är möjligt att utan tvivel säkerställa att detta var det strategiska syftet med operationen, är det rimligt att anta, eftersom det är bedömningen från fyra, av varandra oberoende källor. Ryssland lyckas till slut ta kontroll över flygplatsen och når således en taktisk seger (Collins, Kofman & Spencer 2023). Distinktionen mellan taktisk och strategisk

seger är således viktig att göra för att kunna uppnå syftet. Syftet med studien är att öka förståelsen för varför de misslyckades med att uppnå *strategisk seger* i operationen, att kunna använda Hostomel flygplats som en luftbro, trots att de är den relativt överlägsna parten i konflikten.

1.4. Avgränsningar

1.4.1. Fallet i tid

Det pågår strider vid Hostomel drygt en månad efter att operationen inleddes. Den 1 april 2022 väljer Ryssland att dra tillbaka alla trupper från Hostomel och överger således kontrollen över flygplatsen (Collins, Kofman & Spencer 2023). I den här studien kommer händelser mellan att operationen inleds 09:30 den 24 februari och att ryska mekaniserade styrkor tar tillbaka kontrollen över Hostomel, tidig morgon den 25 februari (Collins, Kofman & Spencer 2023) att analyseras. När Ryssland återtar kontrollen över flygplatsen har ukrainska styrkor förstört landningsbanorna (Stewart 2023), vilket innebär att Ryssland inte kan använda flygplatsen som det var tänkt. Operationen har således misslyckats, även om de återtar kontrollen. Stridigheterna fram till den 1 april är således irrelevanta, eftersom Ryssland redan misslyckats med att uppnå syftet. För att besvara syfte och frågeställning är det endast nödvändigt att analysera händelseförloppet under det första dygnet, eftersom det är händelserna under denna tidsperiod som kan öka förståelsen för varför Ryssland misslyckas med att uppnå syftet med operationen. Denna avgränsning av fallet i tid är därför lämplig att genomföra.

2. Teori

Slaget om Hostomel flygplats utkämpades både i luftdomänen och på marken, vilket förutsätter att uppsatsens teoretiska ramverk utformas i syfte att öka förståelsen dels för luftmaktstriden, dels markstriden. Valda teorier är därför Wardens luftmaktsteori och Leonhards teori om kombinerade vapen, vilka är lämpliga eftersom båda är erkända inom respektive arena och tillskrivs stort förklaringsvärde av andra forskare och teoretiker. Leonhards och Wardens olika teorier kompletterar varandra eftersom de är tillämpbara på olika arenor, luft och mark, av relevans för fallet. Således kan teorierna tillsammans ge en förståelse för ryska operationens utfall i sin helhet och inte bara av utfallet i en av arenorna, vilket leder till att syftet med studien kan uppnås. Då teorierna kompletterar varandra och möjliggör att både luftstriden och markstriden studeras, förbättras studiens förutsättningar att kunna bidra till förståelsen för varför Ryssland misslyckades med operationen.

2.1. Wardens luftmaktsteori

Wardens (1988) luftmaktsteori är lämplig för studien eftersom anfallsstyrkan utgjordes av helikopterburna förband och således utkämpades en viktig del av striderna i luftarenan. Wardens teori har valts eftersom han är en av de mest erkända författarna på ämnet. Warden och många andra teoretiker, som exempelvis Pape (1996) och Gray (2012), är ense om att luftöverlägsenhet är kritiskt för att nå framgång i operationer av olika slag. Således är det rimligt att anta att teorin kan bidra till ökad förståelse för fallet. Ytterligare en anledning till att teorin har valts är att den utgår från ett stormaktsperspektiv, eftersom det inte är möjligt att kontrollera luftrummet utan stora resurser. Således är det en lämplig teori för att öka förståelsen för Rysslands, en stormakts, agerande

Warden identifierar sex olika tillstånd som kan gälla i luftrummet i en konflikt. Det första tillståndet är "*air superiority*" och de andra tillstånden kan tolkas som olika variationer på detta (Warden 1988, ss. 13-14). Tillstånden beskrivas nedan. Begreppen är ursprungligen på engelska, men kommer att översättas till svenska i det här arbetet.

Air superiority – luftöverlägsenhet

Med luftöverlägsenhet menar Warden (1988, s. 13) ett tillstånd där den egna statens flygvapen har sådan kontroll över luftrummet att de egna mark- och marinstridskrafterna kan genomföra

operationer utan att möta betydande motstånd från motståndarens luftstridskrafter. Enligt Warden är luftöverlägsenhet en grundläggande förutsättning för att lyckas med både försvars- och anfallsoperationer. Enligt författaren har ingen part kunnat nå militär seger i en konflikt utan luftöverlägsenhet, från Tysklands invasion av Polen 1939 till dess att Wardens bok gavs ut. I de allra flesta fall är att uppnå luftöverlägsenhet eller luftherravälde det första och viktigaste målet i en konflikt, eftersom kontroll av luftrummet påverkar alla stridskrafterns möjlighet att genomföra operationer (Warden 1988, s. 18).

Air supremacy – luftherravälde

Tillståndet efter luftöverlägsenhet kallar Warden (1988, s. 13) för luftherravälde. Med luftherravälde menas att det egna flygvapnet kan verka helt opåverkat av motståndaren i hela luftrummet.

Local air superiority – lokal luftöverlägsenhet

Med lokal luftöverlägsenhet menas att staten har kontroll över en begränsad del av luftrummet under en begränsad tidsram (Warden 1988, s. 13).

Theater air superiority – luftöverlägsenhet i en viss arena

Med luftöverlägsenhet i en viss arena menas att den egna staten kontrollerar luftrummet i den arenan (Warden 1988, s. 13).

Air neutrality – neutralt luftrum

Neutralt luftrum innebär att ingen av parterna har sådan kontroll över luftrummet att de kan genomföra operationer obehindrat (Warden 1988, s. 13).

Defensive air superiority – luftöverlägsenhet över eget territorium

Luftöverlägsenhet över eget territorium innebär att båda parter har kontroll över vissa delar av luftrummet inom eget territorium. Detta gör att motståndaren inte kan påverka egna styrkor

inom det området, men också att den egna statens flygvapen inte heller kan påverka motståndaren i det område som de kontrollerar (Warden 1988, s. 14).

2.2. Leonhards teori om kombinerade vapen

Att kombinerade vapen är en framgångsfaktor i strid är något som de flesta militärteoretiker håller med om, från Clausewitz till moderna forskare. Leonhards (1994) teori om kombinerade vapen har valts eftersom han är en mycket erkänd forskare som ofta citeras av andra teoretiker i fråga om kombinerade vapen. Teorin har även valts för den här studien eftersom det under operationen utkämpades markstrider och således krävs det en teori som går att applicera på markstrid för att kunna förstå utfallet. Leonhards (1994, s. 92) teori är även lämplig eftersom författaren menar att detta är en teori som USAs, en stormakts, armé tillämpar. Teorin går således att använda för att förstå en stormakts agerande.

Leonhard (1994, ss. 78-79) utvecklar en teori om manöverkrigföring, där teorin om kombinerade vapen ingår. I den här studien kommer teorin om manöverkrigföring inte att nyttjas, utan endast teorin om kombinerade vapen. Denna avgränsning har gjorts eftersom teorin om manöverkrigföring bättre kan förklara andra typer av operationer med andra typförband, till exempel mekaniserade förband. Det är däremot möjligt att applicera de tre delarna av teorin om kombinerade vapen på andra typförband. Således är denna avgränsning lämplig eftersom det förekommer andra typförband i fallet.

Enligt Leonhard (1994, ss. 92-93) är syftet med kombinerade vapen att göra motståndarens väpnade styrkor irrelevanta, på en viss plats vid en viss tidpunkt där det gynnar den egna striden. På så vis kan de egna styrkorna nå framgång i striden. Leonhards teori om kombinerade vapen är uppdelad i tre olika principer, vilka han kallar för en tes, en antites och en syntes. Dessa är ursprungligen på engelska, men kommer att översättas till svenska i det här arbetet.

Tes: "The complemenatry principle" – den kompletterande principen

En grundläggande förutsättning för den första principen är att olika förbandstyper har olika styrkor och svagheter (Leonhard 1994, s. 93). Genom att kombinera olika förbandstyper i samma enhet under en operation menar den kompletterande principen att förbandstypernas styrkor och svagheter kompletterar varandra och synergieffekter skapas. Hela enhetens

samlade effekt blir således större än summan av de olika förbandstyperna enskilt. Den första principen är egenfokuserad, eftersom syftet är att minimera den egna partens svagheter genom att kombinera olika förbandstyper.

Antites: "The dilemma principle" – dilemmaprincipen

Dilemmaprincipen, är till skillnad från den kompletterande principen, motståndarfokuserad. Principen menar att den egna sidan, genom att kombinera olika förbandstyper, kan skapa olösbare dilemman för motståndaren. Genom att kombinera till exempel stridsvagn, infanteri, artilleri och flygunderstöd tvingas motståndaren exponera sig mot något av förbanden för att undvika exponering mot ett annat (Leonhard 1994, s. 94). För att till exempel inte exponeras för stridsvagnsförbandet kommer motståndaren välja att framrycka genom skogen, men där finns den egna sidans infanteriförband som kan möta motståndaren. Genom att tillämpa dilemmaprincipen kan de egna förbanden således göra alla motståndarens handlingsalternativ ofördelaktiga för dem.

Syntes: "The Alcyoneus principle" – Alcyoneus princip

Även Alcyoneus princip är motståndarfokuserad och innebär att motståndaren tvingas till ogynnsam terräng. Leonhard (1994, ss. 97-98) menar att den egna parten bör undvika att möta motståndarens system med liknande system, eftersom detta oftast innebär gynnsam terrängen för motståndaren. Detta gör att striden förs med samma förutsättningar, vilket är något som bör undvikas, enligt Leonhard (1994, s. 98). I stället bör den egna sidan möta motståndarens förband med ett annat typförband, eftersom detta medger att striden förs i terräng som är ogynnsam för motståndaren och då ökar sannolikheten för att vinna.

2.3. Centrala indikatorer

Det mest centrala i Wardens (1988, s. 13) teori är att luftöverlägsenhet eller luftherravälde är nödvändigt för att lyckas med operationer i alla arenor. Det som avgör vilket tillstånd som råder i luftrummet är graden av kontroll som en stat har möjlighet att utöva. Om en stat har sådan kontroll över luftrummet att de kan utföra luftoperationer utan allvarligt motstånd, samt att motståndarens flygvapen inte kan påverka egna styrkor i någon stor utsträckning, har de luftöverlägsenhet (Warden 1988, s. 13). De centrala indikatorerna från Wardens

luftmaktsteori som kommer användas i studien är således *kontroll, motstånd mot luftoperationer* samt *påverkan av motståndarens flygvapen*. Det är utifrån dessa indikatorer som analysfrågorna kommer att operationaliseras.

Centralt i Leonhards (1994) tre principer för kombinerade vapen är att olika förbandstyper bör nyttjas inom ramen för samma operation för att lyckas. Den första principen går ut på att olika förbandstyper nyttjas för att komplettera styrkor och svagheter hos de olika förbanden och på så vis skapa synergieffekter. Den andra principen menar att olika förbandstyper nyttjas för att utsätta motståndaren för dilemman, alltså tvinga dem att välja mellan flera dåliga alternativ. Den tredje principen går ut på att tvinga motståndaren att strida i ogynnsam terräng. Vilken terräng som är ogynnsam beror på motståndarens typförband. De centrala indikatorer som utgör grunden för analysfrågorna till Leonhards teori är således *olika förbandstyper, styrkor och svagheter, synergieffekter, tvinga motståndaren till dåliga val* och *tvinga motståndaren att strida i ogynnsam terräng*.

De centrala indikatorerna från varje teori konkurrerar eller utmanar inte varandra i sig. Indikatorerna från Wardens teori kan framförallt tillämpas på striden i luftarenan och indikatorerna från Leonhards teori på markarenan och indikatorerna kompletterar således varandra. Däremot är det troligt att användningen av en luftteori och en markteori kan resultera i att någon av teoriernas förklaringsvärde stärks. Således skulle en slutsats av studien till exempel kunna vara att antingen striderna i luftarenan eller markarenan hade störst påverkan på utfallet och således att antingen Wardens eller Leonhards teori stärks.

3. Metod

3.1. Forskningsdesign – teorikonsumerande fallstudie

Detta är en teorikonsumerande, kvalitativ enfallsstudie som syftar till att öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med att ta Hostomel flygplats i Ukraina. Enligt Esaiasson m.fl. (2017, s. 42) används en eller flera teorier i en teorikonsumerande studie för att förstå fallet. En teorikonsumerande studie kännetecknas av att fallet står i centrum och att syftet genomgående är att förstå fallet. En bieffekt av att använda en eller flera teorier för att förstå fallet är däremot att teorins förklaringsvärde provas och att teorierna troligen stärks eller försvagas beroende på resultatet (Esaiasson m.fl. 2017, ss. 42-43). I en teorikonsumerande studie är ambitionen att generalisera resultatet till hela populationen låg, eftersom syftet med hela studien är att förstå det enskilda fallet bättre (Esaiasson m.fl. 2017, ss. 89-90).

En teorikonsumerande ansats är lämplig för den här studien eftersom syftet är att öka förståelsen för varför Ryssland, den militärt starkare parten, misslyckades med en strategiskt mycket viktig operation. Både Wardens luftmaktsteori och Leonhards teori om kombinerade vapen är dessutom mycket erkända och väletablerade teorier som prövats många gånger, vilket medför att nyttan av att prova dessa teorier är begränsad. Således kommer den här studien fokusera på att öka förståelsen för fallet och nyttja teorierna för att analysera händelseförloppet.

3.2. Metod – ”Structured, Focused Comparison”

Metoden ”structured, focused comparison” innebär att ett antal analysfrågor operationaliseras från valda teorier och centrala indikatorer och att dessa sedan ställs till fallet eller fallen som analyseras. ”Structured, focused comparison” utförs oftast genom att flera olika fall, eller olika händelseförlopp inom samma fall, jämförs genom att samma analysfrågor från en eller flera teorier ställs till materialet (George & Bennett 2005, ss. 67-70). I den här uppsatsen kommer delar av ”structured, focused comparison” nyttjas. Eftersom syftet med studien är att öka förståelsen för ett fall med hjälp av två teorier är jämförelsemomentet som vanligtvis återfinns i ”structured, focused comparison” inte lika viktigt i den här studien, även om studien kan resultera i att en av teorierna ökar förståelsen i högre grad än den andra. Metoden för den här studien baseras på momenten ”structured” och ”focused” som återfinns i en ”structured, focused comparison”. Enligt George och Bennett (2005, ss. 67 & 71) är metoden

”structured” eftersom ett antal analysfrågor som syftar till att besvara forskningsfrågan, operationaliseras från teorierna och ställs till materialet. På så vis struktureras analysen av det empiriska materialet utifrån teorierna. Metoden tillåter att endast vissa delar av en händelse används i analysen och att de aspekter av ett händelseförlopp som inte är relevanta helt kan väljas bort. Studien blir på så vis ”focused”.

I den här studien kommer ett antal analysfrågor operationaliseras från Wardens och Leonhards teorier. Utifrån dessa analysfrågor kommer sedan det empiriska materialet att analyseras. Studien blir således ”structured”. Endast de händelser i fallet som har någon relevans i förhållande till analysfrågorna kommer lyftas i analysen och studien blir således ”focused”. Empiri som är relevant för analysen kommer presenteras i kronologisk ordning, i syfte att tydliggöra händelseförloppets olika faser och bidra till förståelse för hela operationen. Således är det möjligt att analysfrågorna inte lyfts i nummerordning. Resultatet kommer sedan diskuteras och forskningsfrågan besvaras.

3.3. Operationalisering

Operationalisering av teoretiska begrepp till empiriska indikatorer är en viktig del av forskningsprocessen. För att upprätthålla en god begreppsvaliditet i studien menar Esaiasson m.fl. (2017, s. 59) att de empiriska indikatorerna som används måste överensstämma väl med de teoretiska begreppen. En dålig begreppsvaliditet kommer innebära att det sker ett systematiskt fel varje gång de empiriska indikatorerna används, vilket sänker studiens trovärdighet. För att en god begreppsvaliditet skulle upprätthållas i den här studien var det således viktigt att de analysfrågor som operationaliserades från teorierna fortsatt hade en tydlig teoretisk förankring. Hur operationaliseringen gick till beskrivs nedan.

3.3.1. Wardens luftmaktsteori

Tidigare identifierades följande centrala indikatorer från Wardens luftmaktsteori, *kontroll*, *motstånd mot luftoperationer* samt *påverkan av motståndarens flygvapen*. Dessa tre indikatorer operationaliserades till analysfrågor nedan. De tre indikatorerna var centrala för teorin i sin helhet och för alla Wardens sex tillstånd i luftrummet. Således fanns det inget syfte med att operationalisera de sex tillstånden till en analysfråga vardera. Syftet med studien nåddes och analysen blev mer effektiv om endast dessa tre indikatorer operationaliserades till analysfrågor. Eftersom indikatorerna är centrala i alla tillstånd ledde analysfrågorna till att

analysen visade vilket eller vilka tillstånd som rådde i luftrummet under konflikten och vad detta fick för konsekvenser för operationen. På så vis upprätthölls en god begreppsvaliditet i studien, även om det inte genomfördes en operationalisering av alla tillstånd var för sig. För att studera om Wardens luftmaktsteori kunde bidra till att öka förståelsen för utfallet av slaget om Hostomel flygplats, ställdes följande analysfrågor till det empiriska materialet.

1. Hur verkar de ryska flygstridskrafterna inom hela området eller inom vissa områden?

Centrala indikatorer: kontroll, motstånd mot luftoperationer och påverkan av motståndarens flygvapen.

2. Hur kan de ryska flygstridskrafterna understödja marktrupperna?

Centrala indikatorer: kontroll och motstånd mot luftoperationer.

3. Hur kan Ukrainas flygvapen påverka de ryska styrkorna under operationen?

Centrala indikatorer: kontroll, motstånd mot luftoperationer och påverkan av motståndarens flygvapen.

4. Hur kan Ukrainas luftvärn påverka de ryska flygstridskrafterna under operationen?

Centrala indikatorer: kontroll och motstånd mot luftoperationer.

3.3.2. Leonhards teori om kombinerade vapen

I teoriavsnittet identifierades följande centrala indikatorer från Leonhards teori, *olika förbandstyper, styrkor och svagheter, synergieffekter, tvinga motståndaren till dåliga val och tvinga motståndaren att strida i ogynnsam terräng*. Till skillnad från indikatorerna i Wardens teori är dessa indikatorer starkare kopplade till en enskild princip, snarare än hela teorin. Till följd av detta operationaliserades en analysfråga från var och en av principerna. Eftersom teorin endast består av tre principer kunde god begreppsvaliditet således upprätthållas utan att analysens effektivitet nedgick.

Alla indikatorer utom synergieffekter och ogynnsam terräng är ganska konkreta och kunde identifieras i empirin utan att operationaliseras ytterligare. Dessa begrepp är mer tvetydiga och krävde ytterligare konkretisering. Leonhard (1994, s. 94) beskriver inte begreppet synergieffekter mer än att synergieffekter uppstår när olika förbandstyper kombineras och att effekten då blir större än de enskilda förbanden för sig. I den här studien identifierades synergieffekter med hjälp av följande kriterium, *när olika typförband används och åstadkommer något förbanden inte hade lyckats med på egen hand*. Med ogynnsam terräng menar Leonhard (1994, s. 97) den terrängtyp där motståndarens typförband missgynnas. För ett stridsvagnsförband kan det till exempel vara tät skog eftersom detta begränsar förbandets möjligheter att manövrera. I den här studien identifierades ogynnsam terräng med följande kriterium, *terräng som lämpar sig dåligt för en viss förbandstyp*.

Nedanstående analysfrågor operationaliserades från respektive princip om kombinerade vapen i syfte att öka förståelsen för utfallet av slaget om Hostomel flygplats.

Den kompletterande principen

5. Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper inom ramen för operationen? Uppnår de synergieffekter?

Centrala indikatorer: olika förbandstyper, styrkor och svagheter samt synergieffekter.

Dilemmaprincipen

6. Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper för att skapa dilemman för de ukrainska styrkorna?

Centrala indikatorer: olika förbandstyper och tvinga motståndaren till dåliga val.

Alcyoneus princip

7. Hur agerar Ryssland för att tvinga Ukraina att ta striden i, för dem, ogynnsam terräng?

Centrala indikatorer: olika förbandstyper och tvinga motståndaren att strida i ogynnsam terräng.

3.4. Material och källkritik

Källmaterialet för att beskriva fallet utgörs av sekundärmaterial bestående av artiklar från olika nyhetsmedier och plattformar på Internet. Den första artikeln är skriven av Collins, Kofman och Spencer (2023) och beskriver händelseförloppet från operationens början den 24 februari 2022, till den 1 april då Ryssland lämnar flygplatsen. Den andra källan består av nyhetsuppdateringar och rapporter från ISW (2022a; 2022b). Dessa rapporter släpptes nästan dagligen under invasionens början och de beskriver viktiga händelser. Den tredje källan är Stewarts (2023) artikel som även den beskriver hela händelseförloppet. Källorna värderades utifrån fyra kriterier som är utformade för att bedöma en källas trovärdighet. Dessa kriterier är i) äkthet, att källan är autentisk, ii) tidssamband, att källan nedteknades nära händelsen, iii) oberoende, att källan inte är kopierad från någon annan utgivare samt iv) tendensfrihet, att källan inte är vinklad av ekonomiska, politiska eller personliga intressen (Thurén och Werner 2019, ss. 11-12).

Äkthet

Collins, Kofmans och Spencers (2023) artikel är publicerad i "War on the Rocks", som är en etablerad digital plattform för analys och debatt inom strategi, försvarspolitik och utrikespolitik. Institute for the Study of War (2024) är en amerikansk, ideell forskningsorganisation vars syfte och ambition är att bidra till USA:s försvarsförmåga. Stewarts (2023) artikel är publicerad av *Global News*, som är ett stort, kanadensiskt mediehus. Alla tre källor är publicerade i etablerade plattformar och är således trovärdiga ur äkthetsperspektivet.

Tidssamband

Stewarts artikel (2023) är helt baserad på intervjuer med ukrainska soldater och officerare som deltog i slaget. Intervjuerna genomfördes av journalister från *Global News* i augusti 2022, ungefär ett halvår efter själva händelsen (Stewart 2023). Detta innebär att intervjupersonernas minnen av händelsen kan ha förändrats, vilket medför att källans trovärdighet minskar. Collins, Kofmans och Spencers (2023) artikel publicerades ungefär 18 månader efter slaget. Båda dessa källor nedteknades en tid efter händelsen och är således mindre trovärdiga ur tidssambandsperspektivet. För att komplettera denna svaghet har ISW

valts som källa. Materialet från ISW består av dagliga rapporter och uppdateringar, publicerade samma dag som händelserna inträffade, vilket innebär att källans tidssamband är trovärdigt.

Oberoende

Informationen bakom ISWs (2022a; 2022b) rapporter kommer från olika källor, exempelvis X (före detta Twitter) och rysk statsmedia. Stewarts (2023) artikel är helt baserad på primärkällor, intervjuer som författaren och hennes kollegor själv genomfört. Dessa två källor är således oberoende av varandra. Collins, Kofman och Spencer (2023) hänvisar till en mängd olika källor, men inte till någon av de andra källorna som används i studien. Ett beroende mellan källorna är således osannolikt, även om det inte kan uteslutas helt.

Tendensfrihet

War on the Rocks (2024) finansieras av privatpersoner, till exempel akademiker och pensionerade militärer. Ingenting på hemsidan talar för att finansiärerna skulle påverka plattformens innehåll. ISW (2024) skriver att de är en ideell, partipolitiskt obunden offentlig forskningsorganisation. *Global News* (2024) finansieras av det kanadensiska massmediabolaget Corus Entertainment, Inc vilket innebär att de inte finansieras av organisationer eller aktörer som har anledning att påverka innehållet för politisk vinning. De tre källorna verkar således inte vara vinklade eller ändrade på grund av utgivarnas ekonomiska, politiska eller ideologiska intressen.

Källmaterialet har sammantaget två brister. Den första är att två källor baseras på information som inhämtades en tid efter händelsen. Den andra är att alla tre källor är sekundärkällor. De valda källorna är lämpliga för att besvara frågeställningen eftersom de tillsammans ger en detaljerad redogörelse för händelseförloppet och eftersom de teoretiska indikatorerna återfinns i materialet. Således är det med materialet möjligt att analysera fallet utifrån teorierna. Ytterligare en anledning till att källorna valdes är att de har amerikanskt och kanadensiskt ursprung. Ryska och ukrainska källor valdes bort eftersom staterna är parter i konflikten och således har anledning att vinkla informationen.

För att hantera bristerna i materialet och stärka studiens validitet används alla tre källor för att beskriva händelseförloppet, något som kallas för triangulering (Yin 2013, ss. 86-87).

Triangulering innebär att minst tre olika källor används för att underbygga en händelse. Det bästa är att genomföra triangulering med information från tre olika typer av källor. I den här studien är det inte möjligt, eftersom det inte finns tillgång till förstahandsinformation. Enligt Yin (2013, s. 87) är det mycket vanligt att sekundärkällor är det enda som finns att tillgå, vilket hanteras genom att källornas beroende till varandra kontrolleras. Ett beroende mellan ISW och Stewart kan helt uteslutas och ett beroende mellan Collins, Kofmans och Spencers artikel och de övriga två källorna bedöms som osannolikt. Genom att använda dessa tre källor tillsammans hanteras alltså bristerna i källorna var för sig.

3.4.1. Forskningsetik

Inom ramen för den här studien genomförs inga intervjuer, enkäter eller annan insamling av enskilda individers åsikter och personuppgifter. Således är de forskningsetiska övervägandena som är relevanta att göra för den här studien, sådana som är relaterade till plagiat och referenshantering, samt till att fallet som studeras är en operation i en konflikt som fortfarande pågår. Enligt Ekengren och Hinnfors (2012, ss. 108-109) är det viktigt att i uppsatsprocessen vara ärlig med vad som genomförs och hur det genomförs. Att vara noggrann med källhänvisningar och referat innebär att läsaren får en chans att se vilka delar i texten som är hämtade från olika källor och vilka delar som är författarens egna slutsatser. På så vis är författaren ärlig med sitt arbete och undviker plagiat (Ekengren & Hinnfors 2012, ss. 108-109). För att uppnå god källhantering och upprätthålla en stark forskningsetik i den här studien redovisades all information som hämtats från andra källor i referenser i den löpande texten och i referenslistan. Citat markerades med citattecken i den löpande texten.

Operationen vid Hostomel var en av de första händelser som inträffade i kriget mellan Ukraina och Ryssland, ett krig som fortfarande pågick när den här studien genomfördes. Eftersom kriget fortfarande pågick fanns risken att resultatet som studien presenterade skulle kunna påverka parterna. Om resultatet var ogrundat eller felaktigt riskerade det att ge en missvisande bild av operationen vid Hostomel och vad som ledde till att Ryssland misslyckades. De stridande parternas agerande skulle således kunna påverkas utifrån felaktiga antaganden, vilket kan påverka krigets utförande och i värsta fall generera mer lidande för militär personal och civilbefolkning. Således var källkritik, triangulering av källor och i

allmänhet en god forskningssed än viktigare för studien. Empirin i analysen hämtades från tre olika källor, som inte publicerats av någon av parterna, vilket ökade sannolikheten för att det empiriska materialet gav en rättvisande bild av händelseförloppet. Analysen genomfördes utifrån noggrant operationaliserade analysfrågor från två olika teorier. Detta medförde att studiens resultat baserades på teoretiska antaganden och reducerade således risken för ogrundade resultat som hade kunnat påverka parterna i konflikten på ett felaktigt sätt.

4. Analys

Analysen genomfördes genom att det empiriska materialet analyserades utifrån sju analysfrågor, fyra kopplade till Wardens teori och tre till Leonhards teori. Endast sex av sju frågor behandlades i analysen eftersom det saknades information i källorna om analysfråga två. Analysen delades upp i tre delkapitel, i det första analyserades materialet utifrån frågorna kopplade till Wardens teori, i det andra analyserades materialet utifrån frågorna kopplade till Leonhards teori och i det tredje delkapitlet sammanfattades analysens resultat.

Ett av analysens mest centrala resultat var att Ryssland under större delen av operationen saknade luftöverlägsenhet. Detta fick en mängd negativa konsekvenser för operationen och var en bidragande faktor till att de misslyckas med att uppnå syftet, vilket stöds av Wardens (1988, s. 13) teori eftersom han menar att det är mycket svårt att lyckas med operationer utan luftöverlägsenhet. Ryssland nyttjade kombinerade vapen vid ett fåtal tillfällen, men aldrig vid de kritiska tidpunkter där Leonhard (1994, s. 92) menar att det får som störst effekt för striden. I övrigt nyttjade Ryssland inte kombinerade vapen, vilket Leonhard (1994, s. 94) bland annat skulle säga ökade förståelsen för varför de led så stora förluster i operationens inledande skede.

4.1. Analys utifrån Wardens luftmaktsteori

Följande centrala indikatorer lyftes ur Wardens teori och applicerades på materialet för att stödja analysen: **kontroll, motstånd mot luftoperationer** samt **påverkan av motståndarens flygvapen**. Indikatorerna kursiverades i analysen.

Följande analysfrågor ställdes till materialet:

- 1. Hur verkar de ryska flygstridskrafterna inom hela området eller inom vissa områden?*
- 2. Hur kan de ryska flygstridskrafterna understödja marktrupperna?*
- 3. Hur kan Ukrainas flygvapen påverka de ryska styrkorna under operationen?*
- 4. Hur kan Ukrainas luftvärn påverka de ryska flygstridskrafterna under operationen?*

Rysslands anfallsstyrka korsar den ukrainsk-belarusiska gränsen i helikoptrar ungefär 09:30 den 24 februari 2022. De ryska flyg- och rymdstyrkorna stör på morgonen ut ukrainska radarsystem samt delar av det ukrainska luftvärnet som bevakar floden Dnipro. De ryska luftburna styrkorna kan således flyga oupptäckta längs floden ända till ett vattenkraftverk precis utanför Kiev (Collins, Kofman & Spencer 2023). Detta visar att Ryssland *kontrollerar* luftrummet mellan den belarusiska gränsen och kraftverket i Kiev, en sträcka på ungefär 130 km. *Kontrollen* innebär att den ryska helikopterstyrkan kan flyga nästan hela vägen till operationsområdet utan *motstånd* från ukrainskt flygvapen eller luftvärn. Detta talar för att de har, vad Warden (1988, s. 14), skulle kalla för lokal luftöverlägsenhet vilket möjliggör att Ryssland överhuvudtaget kan transportera styrkor så långt in i Ukraina.

Warden (1988, s. 13) menar att luftöverlägsenhet innebär att den egna sidan kan genomföra operationer utan allvarligt *motstånd*. Den ryska anfallsstyrkan kan påbörja operationen utan *motstånd*, men vid kraftverket utanför Kiev upptäcks de av ukrainskt luftvärn och två helikoptrar skjuts ner av luftvärnsmissiler (Collins, Kofman & Spencer 2023). När den ryska helikopterstyrkan når Hostomel någon gång på förmiddagen nedkämpas ytterligare sex helikoptrar av ukrainskt, markgrupperat luftvärn, soldatburna luftvärnssystem samt finkalibrig eld under striden om flygplatsen (Stewart 2023). Det ukrainska luftvärnet kan alltså fortsätta *påverka* de ryska helikopterstyrkorna vid Hostomel och de ryska flygstridskrafterna kan således inte verka utan *motstånd*. Detta visar både att Ryssland inte har *kontroll* över hela luftrummet samt att de inte kan genomföra luftoperationer utan *motstånd*. De har således inte heller luftöverlägsenhet i hela operationsområdet. I relation till den fjärde analysfrågan kan händelseförloppet alltså sammanfattas med att Ukrainas luftvärn kan *påverka* den ryska helikopterstyrkans initiala anfall mot Hostomel och tillfoga dem förluster.

Warden (1988, s. 18) förespråkar att det första målet i alla konflikter borde vara att etablera luftöverlägsenhet. Redan i operationens första stadie börjar de negativa konsekvenserna av att Ryssland saknar luftöverlägsenhet uppenbaras, vilket stöds av Wardens teori. Warden menar att sannolikheten för att lyckas med genomförandet av operationer i alla arenor kraftigt nedgår utan luftöverlägsenhet och hade förmodligen således förespråkade att operationen inte skulle ha inletts innan Ryssland *kontrollerade* luftrummet.

Enligt Warden (1988, s. 13) innebär luftöverlägsenhet att de egna luftstridskrafterna kan genomföra operationer utan allvarligt *motstånd*. En viktig del i den ryska planen var att förstärkningar skulle landas in med transportflygplan på Hostomel så fort helikopterstyrkorna

hade tagit kontrollen. 18 transportflygplan är således på väg till Hostomel från Ryssland, men vid något tillfälle vänder de i luften och flyger tillbaka. Collins, Kofman och Spencer (2023) presenterar flera möjliga anledningar, bland annat att de inte har möjlighet att landa eftersom Ryssland inte tar kontroll över flygplatsen snabbt nog eller att de inte vill riskera att flygplanen nedkämpas av ukrainskt luftvärn, som nedkämpat flera helikoptrar. Att planen inte kan landa med förstärkningarna kan således vara en konsekvens av att Ryssland inte kan verka utan *motstånd* i luftrummet, vilket stöds av Wardens teori. I relation till den första analysfrågan kan alltså händelseförloppet sammanfattas med att Ryssland inledningsvis kan verka obehindrat i luftrummet, djup intill Kiev, men att de efter Kiev och under resten av operationen inte kan genomföra luftoperationer obehindrat.

Runt 13:00 tar de avsuttna soldaterna kontroll över flygplatsen, i samband med att det ukrainska nationalgardet, som börjar få slut på ammunition retirerar (Collins, Kofman & Spencer 2023). Till följd av många friktioner tar det alltså ungefär fyra timmar från det att operationen inleds, till dess att Ryssland kontrollerar Hostomel. Enligt ISW (2022a) innebär förseningarna att hela det ryska, strategiska anfallet mot Kiev försenas. Många friktioner kan härledas till att Ryssland saknar *kontroll* över luftrummet och att de inte har luftöverlägsenhet, en förutsättning för att lyckas med anfallsoperationer enligt Warden (1988, s. 13).

Syftet med att *kontrollera* luftrummet är, enligt Warden (1988, s. 13), både att möjliggöra egna operationer i luften och på marken samt att omöjliggöra för motståndaren att nyttja sitt flygvapen. Utan luftöverlägsenhet är det svårt att hindra motståndarens flygvapen från att *påverka* de egna styrkorna. Detta exemplifieras i och med att det ukrainska motanfallet på kvällen den 24 februari inleds med att ukrainskt artilleri och bombflyg beskjuter flygplatsen i syfte att underminera de ryska styrkornas försvar samt att förstöra landningsbanorna för att omöjliggöra tillförsel av förband. Ukrainas motanfall genomförs sedan till del av luftburna styrkor som transporteras i helikoptrar från flygplatsen Zhytomyr ungefär 130 km till Hostomel (Collins, Kofman & Spencer 2023). Även detta skeende skulle Warden förklara med att Ryssland saknar *kontroll* över luftrummet. I relation till den tredje analysfrågan kan händelseförloppet sammanfattas med att Ukraina nyttjar sitt flygvapen både för att *påverka* de ryska styrkorna direkt och för att möjliggöra det egna motanfallet genom att transportera förband i helikopter.

Det var inte möjligt att besvara den andra analysfrågan. Det omnämns inte i någon av de tre källorna om det ryska flygvapnet någon gång understödjer marktrupperna. Det nämns inte

heller några anledningar till att de inte gör det. Således kan den analysfrågan inte avhandlas i analysen och inte heller användas för att besvara frågeställningen.

4.2. Analys utifrån Leonhards teori om kombinerade vapen

Följande centrala indikatorer lyftes ur Leonhards teori och applicerades på materialet för att stödja analysen: **olika förbandstyper, styrkor och svagheter, synergieffekter, tvinga motståndaren till dåliga val och tvinga motståndaren att strida i ogynnsam terräng.** Indikatorerna kursiverades i analysen.

Följande analysfrågor ställdes till materialet:

5. *Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper inom ramen för operationen? Uppnår de synergieffekter?*

6. *Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper för att skapa dilemman för de ukrainska styrkorna?*

7. *Hur agerar Ryssland för att tvinga Ukraina att ta striden i, för dem, ogynnsam terräng?*

Enligt Leonhard (1994, s. 94) är ett av syftena med att nyttja *olika typförband* att de tillsammans uppnår *synergieffekter*. Den ryska anfallsstyrkan vid Hostomel består av ryska luftburna enheter, som transporteras i helikoptrar. Ryssland utför även en mindre förbekämpning av Hostomel. På morgonen den 24 februari träffar två kryssningsrobotar flygplatsen, båda missar dock sina mål och träffar endast obebyggd mark. De ryska flyg- och rymdstyrkorna är också involverade, eftersom de stör ut ukrainskt luftvärn och radarsystem (Collins, Kofman & Spencer 2023). Ryssland nyttjar alltså tre *olika typförband* i operationens inledande skede. Att flyg- och rymdstyrkorna skapar en oövakad passage i luftrummet för helikopterstyrkorna skulle Leonhard (1994, s. 94) säga är ett exempel på en *synergieffekt*, eftersom de *olika typförbanden* inte hade kunnat genomföra det på egen hand. Däremot upptäckts helikoptrarna innan Hostomel och detta får således inte maximal positiv effekt för operationen. I relation till den femte analysfrågan kan alltså det initiala händelseförloppet sammanfattas med att Ryssland nyttjar *olika förbandstyper* och att de uppnår *synergieffekter* under transportsträckan, men inte med förbekämpningen och anfallsstyrkan.

Olika förbandstyper nyttjas också, enligt Leonhard (1994, s. 94), för att utsätta motståndarens styrkor för dilemman. Genom att förbekämpningen och anfallet inte är koordinerat, skapar det inga dilemman för Ukraina. De tvingas inte *välja* mellan att ta skydd från förbekämpningen och således släppa kontrollen, eller fortsätta försvara flygplatsen och vara exponerade för förbekämpningen. I relation till den sjätte analysfrågan kan alltså sägas att Ryssland nyttjar *olika typförband*, men inte lyckas tvinga Ukraina att *välja mellan flera dåliga val*, och således misslyckas Ryssland enligt Leonhard att utsätta Ukraina för dilemman i det inledande skedet.

Under själva anfallet mot flygplatsen nyttjas bara de luftburna enheterna, varken Collins, Kofman och Spencer (2023) eller Stewart (2023) nämner att anfallsstyrkan skulle få understöd från annat förband. Ett annat syfte med att kombinera *olika förbandstyper* är, enligt Leonhard (1994, s. 93) att förbandens *styrkor* och *svagheter* kompletterar varandra. Genom att endast nyttja det luftburna förbandet under anfallet kan inget annat förbands *styrkor* komplettera deras *svagheter*. Enligt Stewart (2023) skjuter de ukrainska styrkorna ner sex helikoptrar, vilket Leonhard (1994, s. 93) skulle kunna förklara med förbandets sårbarhet utan understöd av andra förband.

Det ukrainska nationalgardet strider från förberedda stridsställningar på flygplatsens norra och södra del (Stewart 2023). Den ryska styrkan delar upp sig och anfäller både från norr och söder (Collins, Kofman & Spencer 2023), alltså mot Ukrainas försvarsställningar. Leonhard (1994, s. 97) menar att den egna parten ska sträva efter att nyttja ett annat typförband för att möta motståndaren och tvinga dem att ta striden i *terräng* som lämpar sig bra för det egna förbandet men inte för motståndaren. Ryssland nyttjar ett annat typförband, helikoptrar mot Ukrainas avsuttna soldater, men de tvingar inte de ukrainska styrkorna att ta striden i för dem *ogynnsam terräng*, till exempel på de öppna ytorna där de är sårbara. I stället anfäller de mot Ukrainas försvarsställningar där de är starkast. Ytterligare en förklaring till att Ryssland lider så pass stora förluster under anfallet skulle alltså, enligt Leonhard (1994, s. 97), kunna vara att Ryssland anfäller Ukraina där de är som starkast, inte där de är som svagast. I relation till den sjunde analysfrågan kan alltså sägas att Ryssland inte agerar för att tvinga Ukraina att ta striden i *ogynnsam terräng*.

När de ryska helikoptrarna har släppt av soldaterna återvänder de till Belarus och de avsuttna soldaterna tar kontroll över flygplatsen (Stewart 2023). Det nämns inte i någon av källorna att det luftburna förbandet skulle få understöd från andra förband när de tagit kontroll över flygplatsen. Det är alltså endast 200-300 avsuttna soldaterna som försvarar Hostomel och

Ryssland nyttjar således inte *flera förbandstyper* för försvaret. Genom att inte nyttja flera *olika förbandstyper* menar Leonhard (1994, ss. 93-97) att de varken kan uppnå *synergieffekter*, utsätta Ukraina för dilemman eller tvinga Ukraina att ta striden i *ogynnsam terräng*.

När *olika förbandstyper* kombineras menar Leonhard (1994, s. 93) att deras *styrkor* och *svagheter* kompletterar varandra och att förbandets förmåga som helhet då ökar. Tidig kväll den 24 februari iscensätter Ukraina motanfallet med att ryska försvarspositioner förbekämpas med artilleri och bombflygplan. Motanfallet genomförs sedan med bland annat enheter från de ukrainska luftanfallsstyrkorna och mekaniserade förband (Collins, Kofman & Spencer 2023). Ukraina nyttjar alltså *olika förbandstyper* under motanfallet. En *svaghet* hos de ryska luftburna styrkorna är att de förband som luftlandsätts med helikopter i de flesta fall endast har buren utrustning (Försvarsmakten 2021, s. 177) och ingen av källorna säger att Ryssland skulle luftlandsätta även tyngre vapensystem. Således saknar Ryssland tyngre vapensystem vilket i det här fallet blir en av deras *svagheter* när Ukraina anfaller med mekaniserade förband. Eftersom Ryssland inte använder flera *olika förbandstyper* kan inget annat förbands *styrkor* kompensera för denna *svaghet*. Att Ukraina lyckas med motanfallet och tar kontroll över flygplatsen på kvällen (Collins, Kofman & Spencer 2023) skulle Leonhard (1994, ss. 95-96) förmodligen förklara med att Ukraina nyttjar kombinerade vapen och att Ryssland inte gör det. I relation till den femte analysfrågan kan alltså detta händelseförlopp sammanfattas med att Ryssland inte nyttjar *flera förbandstyper* och att de således inte uppnår några *synergieffekter*.

Genom att nyttja *flera typförband* kan motståndarens styrkor utsättas för dilemman (Leonhard 1994, s. 94). Striderna fortsätter under natten mellan den 24 och 25 februari. De ukrainska styrkorna väljer att retirera när ryska mekaniserade förband nästan är framme vid flygplatsen, eftersom de inte har den eldkraft som krävs för att försvara flygplatsen mot dessa (Collins, Kofman & Spencer 2023). På morgonen den 25 februari uppges flygplatsen återigen vara under rysk kontroll efter att de ryska mekaniserade enheterna anlät till flygplatsen (ISW 2022b). Detta är ett exempel på när Ryssland nyttjar *olika förbandstyper* för att skapa dilemman för Ukraina och Leonhard (1994, ss. 94-96) skulle förmodligen säga att det är anledningen till att Ryssland lyckas återta flygplatsen. Ukraina iscensatte motanfallet mot flygplatsen med resurser för att möta avsuttna, luftburna soldater. De har inte resurserna för att möta en mekaniserad motståndare och behöver således *välja* mellan att retirera och förlora kontrollen över flygplatsen eller att ta striden med den mekaniserade motståndaren och riskera stora förluster. Således tvingas de *välja mellan två dåliga alternativ* och väljer att lämna

flygplatsen. I relation till den sjätte analysfrågan kan alltså sägas att Ryssland i detta fall utsätter Ukraina för dilemman, till skillnad från under det initiala anfallet.

Leonhard (1994, s. 92) nämner i sin teori att syftet med att nyttja kombinerade vapen är att göra motståndarens styrkor irrelevanta vid en kritisk tidpunkt. Innan de ukrainska styrkorna retirerar förstör de landningsbanorna för att göra det omöjligt för Ryssland att landa in mer förstärkningar via flygplan, vilket uppges vara en av anledningarna till att flygplatsens värde försvinner för Ryssland (ISW 2022b). Att Ryssland tar kontroll över flygplatsen igen spelar således ingen större roll eftersom Ukraina gjort den oanvändbar. Således får Rysslands nyttjande av kombinerade vapen och att de tvingar de ukrainska styrkorna att *välja mellan flera dåliga alternativ* liten effekt på operationens strategiska syfte. Således kan mer eller mindre effekt av kombinerade vapen uppnås vid olika tillfällen och denna händelse i slutet på operationen är ett exempel där effekten blir mindre. Leonhard skulle alltså säga att Ryssland valde fel tillfälle för att nyttja kombinerade vapen och att det skulle fått bättre effekt för hela operationen om det tillämpats tidigare.

4.3. Sammanfattning och resultat

Nedan följer en sammanfattning av de resultat som analysen utmynnade i. Resultatet visar hur operationen kan förstås utifrån analysfrågorna.

1. Hur verkar de ryska flygstridskrafterna inom hela området eller inom vissa områden?

Ryssland kan inledningsvis verka utan *motstånd* i luftrummet, från den Belarusiska gränsen till Kiev och har således enligt Warden (1988, s. 13) lokal luftöverlägsenhet. Mellan Kiev och Hostomel samt under resten av operationen kan de inte genomföra luftoperationer utan *motstånd* och Warden (1988, s. 13) skulle således säga att de saknar luftöverlägsenhet.

2. Hur kan de ryska flygstridskrafterna understödja marktrupperna?

Denna analysfråga var inte möjlig att använda i analysen eftersom källorna inte lyfte information relevant för frågan.

3. Hur kan Ukrainas flygvapen påverka de ryska styrkorna under operationen?

Ukraina nyttjar sitt flygvapen både för att *påverka* de ryska styrkorna direkt, för att bekämpa landningsbanorna och omöjliggöra tillförsel av förband via flygplan samt för att möjliggöra det egna motanfallet genom att transportera förband i helikopter. Detta talar också för att Warden (1988, s. 13) skulle säga att Ryssland saknar luftöverlägsenhet. Att Ukraina kan nyttja sitt flygvapen i så hög utsträckning påverkar operationen negativt för Ryssland och är en bidragande faktor till att de misslyckas med att uppnå syftet, vilket stöds av Wardens (1988, s. 13) teori eftersom han menar att det är mycket svårt att lyckas med operationer utan luftöverlägsenhet.

4. Hur kan Ukrainas luftvärn påverka de ryska flygstridskrafterna under operationen?

Ukrainas luftvärn kan *påverka* den ryska helikopterstyrkans initiala anfall mot Hostomel och tillfoga dem förluster. Även detta talar för bristen av luftöverlägsenhet och dess negativa konsekvenser för den ryska operationen, vilket stöds av Wardens teori (1988, ss. 13-14).

5. Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper inom ramen för operationen? Uppnår de synergieffekter?

Under det inledande anfallet nyttjar Ryssland *olika förbandstyper* och Leonhard (1994, s. 94) skulle säga att de uppnår *synergieffekter* till viss del. Under resten av operationen (fram till morgonen den 25 februari då ryska mekaniserade styrkor anfäller Hostomel) nyttjar Ryssland inte *flera förbandstyper* och enligt Leonhard (1994, s. 94) kan de då inte heller uppnå några *synergieffekter*. Ryssland nyttjar inte *olika förbandstyper* som kan komplettera varandras *styrkor och svagheter*, vilket Leonhard (1994, s. 94) skulle kunna säga ökar förståelsen för varför de lider så stora förluster i början av operationen.

6. Hur nyttjar Ryssland olika förbandstyper för att skapa dilemman för de ukrainska styrkorna?

Ryssland nyttjar *olika typförband* under det inledande anfallet, men lyckas inte tvinga Ukraina att *välja mellan flera dåliga val* och misslyckas således enligt Leonhard (1994, s. 94) att utsätta Ukraina för dilemman. Under motanfallet mot flygplatsen den 25 februari nyttjar

Ryssland olika typförband och tvingar Ukraina att *välja mellan flera dåliga val*. Detta leder ändå inte till att Ryssland uppnår syftet med operationen eftersom Ukraina redan förstört landningsbanorna. Enligt Leonhard (1994, s. 92) ska kombinerade vapen nyttjas vid en kritisk tidpunkt där det får störst effekt för den egna striden, vilket Leonhard skulle säga att Ryssland således misslyckas med i det här fallet.

7. Hur agerar Ryssland för att tvinga Ukraina att ta striden i, för dem, ogynnsam terräng?

Leonhard (1994, s. 97) skulle inte säga att Ryssland någon gång under operationen agerar för att tvinga Ukraina att ta striden i *ogynnsam terräng*.

5. Slutsatser

5.1. Diskussion

Denna uppsats syftade till att bidra till forskningen om asymmetrisk krigföring med fokus på att öka förståelsen för varför en militärt starkare, statlig aktör inte alltid uppnår strategisk seger i en konflikt med en annan statlig aktör. Mer specifikt syftade studien till att öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med den militära operationen att ta Hostomel flygplats, Ukraina, i februari 2022. Studien genomfördes med metoden ”structured, focused comparison”, med fokus på momenten ”structured” och ”focused”. Wardens luftmaktsteori och Leonhards teori om kombinerade vapen användes för att öka förståelsen för fallet. Analysen genomfördes genom att ett antal analysfrågor, som operationaliserats från teorierna, ställdes till det empiriska materialet.

5.1.1. Resultatdiskussion

Frågeställningen för den här studien löd:

Hur kan Rysslands misslyckande med att uppnå det strategiska syftet med operationen att ta Hostomel flygplats i februari 2022 förstås med stöd av Wardens luftmaktsteori och Leonhards teori om kombinerade vapen?

Wardens och Leonhards teorier bidrog i hög grad till att öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med operationen. Ryssland lyckades inte uppnå luftöverlägsenhet vilket fick en mängd konsekvenser under hela genomförandet. En av de största konsekvenserna av Rysslands bristande kontroll över luftrummet var att Ukrainas flygstridskrafter kunde beskjuta landningsbanorna och förstöra dem, vilket omöjliggjorde för Ryssland att använda flygplatsen för att landa in mer förband. Att landningsbanorna förstördes omöjliggjorde således att syftet med operationen kunde uppnås. Warden menar att sannolikheten för att lyckas med operationer i alla arenor är mycket låg utan luftöverlägsenhet, vilket också gav ökad förståelse för utgången av fallet.

Ryssland nyttjade kombinerade vapen vid ett fåtal tillfällen, men inte vid de kritiska tidpunkter där Leonhard menar att det får störst effekt. I övrigt nyttjade Ryssland inte kombinerade vapen, vilket både kunde öka förståelsen för varför de led så stora förluster i början av operationen samt varför det tog så lång tid för dem att ta flygplatsen. Tidsaspekten är kritisk i operationen och fördröjningen ledde till att ryska förstärkningar inte kunde landas

in. Leonhard skulle säga att Ukrainas nyttjande av kombinerade vapen var en anledning till att de lyckades med motanfallet, vilket ledde till att den ryska styrketillförsel försenades än mer. Att Ryssland inte nyttjade kombinerade vapen, samt att kombinerade vapen nyttjades av Ukraina, kunde således öka förståelsen för varför Ryssland misslyckades med att uppnå syftet med operationen.

Både Wardens och Leonhards teorier bidrog således till att öka förståelsen för utgången av operationen vid Hostomel. Tillsammans gav de en bred förståelse för operationens helhet, både striderna i luften och på marken. Däremot kunde Wardens teori på ett mer konkret sätt begripliggöra utfallet. Att Ryssland saknade luftöverlägsenhet möjliggjorde för Ukraina att förstöra landningsbanorna och gjorde det således omöjligt för flygplan att landa där. Detta var en mycket viktig anledning till att Ryssland misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med operationen, trots att de till slut nådde taktisk seger och tog kontroll över flygplatsen. Leonhards teori bidrog även med förståelse till utfallet, framför allt eftersom Ryssland till stor del inte nyttjade kombinerade vapen, vilket ledde till att det initiala anfallet tog lång tid och att de första förstärkningarna således inte kunde landas in. Även om båda teorierna var tillämpbara på fallet och tillsammans erbjöd en kompletterande förståelse, anses Wardens teori mest hjälpsam för att förstå utfallet.

5.1.2. Metod- och teoridiskussion

Något som kan ha påverkat resultatet är att analysfrågan *"Hur kan de ryska flygstridskrafterna understödja marktrupperna?"* kopplad till Wardens teori, inte gick att tillämpa på materialet eftersom det inte fanns någon relevant information att tillgå. Frågan syftade till att bidra till förståelsen om vilken kontroll Ryssland hade över luftrummet, samt hur det ryska flygvapnet kunde agera under operationen. Även om analysfrågan inte kunde besvaras, fick indikatorerna utslag genom de andra analysfrågorna och slutsatser om Rysslands kontroll över luftrummet samt hur det ryska flygvapnet kunde agera var ändå möjliga att dra baserat på resultatet. Däremot hade den obesvarade analysfrågan kunnat erbjuda en djupare förståelse för hur det ryska flygvapnet kunde agera under operationen. Det är således möjligt att förståelsen utifrån Wardens teori blev litet tunnare än vad den annars skulle ha blivit. Brister i det valda, empiriska materialet kan således ha påverkat uppsatsens resultat negativt, även om frågeställningen kunde besvaras och syftet uppnås.

Studiens övergripande syfte var att öka förståelsen för varför en militärt starkare, statlig aktör inte alltid uppnår strategisk seger i en konflikt med en annan statlig aktör. Eftersom denna uppsats genomfördes som en enfallsstudie, är resultatet svårt att generalisera till hela populationen, konflikter där den militärt starkare, statliga aktören inte uppnår strategisk seger. Slutsatsen att Wardens och Leonhards teorier kunde öka förståelsen för utgången av fallet kunde dras, men det var inte möjligt att med säkerhet generalisera slutsatserna till hela populationen. Således uppfyllde denna studie det specifika syftet i högre utsträckning och det övergripande syftet i lägre utsträckning.

5.1.3. Bidrag till forskningsfältet

Mack (1975) och Arreguín-Toft (2001) bidrar till forskningsfältet om asymmetriska konflikter mellan en statlig och en icke-statlig aktör. Den här studien har bidragit till det relativt outforskade forskningsfältet om asymmetriska konflikter mellan två statliga aktörer, eftersom resultatet ger en ökad förståelse för varför Ryssland, den militärt starkare staten, misslyckades med att uppnå det strategiska syftet med operationen vid Hostomel. Studien bidrar också till forskningsfältet om det pågående kriget i Ukraina eftersom slutsatserna ger en ökad förståelse för varför Ryssland misslyckades med denna mycket viktiga operation i början av kriget. Studien har bidragit genom att studera hur Rysslands taktiska agerande, både på marken och i luften, i en specifik situation har påverkat deras möjlighet att uppnå strategiska mål. Detta bidrar till fältet i sin helhet eftersom tidigare studier, exempelvis Freedmans (2022) och Dalsjös, Jonssons och Norbergs (2022) studier, mest fokuserat på det ryska agerandet i stort och inte på enskilda händelser. Genom att studera ett avgränsat fall kan slutsatserna av den här studien visa vilka strategiska konsekvenser det ryska taktiska agerandet fick i aktuell situation och således bidra till förståelsen för hur taktiskt förfarande påverkar möjligheterna att uppnå strategiska mål.

5.2. Relevans för officersprofessionen

Resultatet av denna studie är relevant för yrkesutövningen som officer eftersom den ger en ökad förståelse för Rysslands taktiska agerande i förhållande till strategiska mål. I och med att Sverige blev medlem i Nato våren 2024, är Ryssland den stat som antas vara den troligaste motståndaren i en väpnad konflikt. Således är det viktigt att Försvarmakten och officersprofessionen studerar hur den ryska militären genomför operationer för att kunna

planera för och öva på realistiska scenarier. Det är också viktigt att studera hur Rysslands motståndare, Ukraina i det här fallet, agerar och vad som kan leda till framgång i en väpnad konflikt. En bidragande faktor till att Ryssland misslyckades med operationen var att de inte hade luftöverlägsenhet. Detta är relevant för Försvarsmakten eftersom det talar för att de svenska väpnade styrkorna borde förvägra Ryssland luftöverlägsenhet i en eventuell konflikt. För varje officer är det viktigt att ha en förståelse för motståndarens taktiska agerande och vad som kan tänkas vara dess strategiska mål. Genom god förståelse kan utbildning och övning utformas så att de möter krigets krav och göra att Sverige klarar sig bättre i en väpnad konflikt mot Ryssland.

5.3. Vidare forskning

Ett antagande för metoden ”structured, focused comparison” är att alla intressanta aspekter av ett visst fenomen inte kan avhandlas i endast en studie. Därför är det vanligt att det genomförs flera fallstudier på samma händelse eller fenomen, men utifrån olika teoretiska ramverk. Det är också vanligt att flera fallstudier genomförs utifrån samma teoretiska ramverk för att bättre förstå hela populationen av ett visst fenomen (George & Bennett 2005, ss. 70 & 78). Kopplat till att resultatet av den här studien var svårt att generalisera till hela populationen, skulle fler studier om andra fall av mellanstatliga, asymmetriska konflikter kunna genomföras utifrån samma teoretiska ramverk. På så vis skulle förståelsen för fenomenet i stort öka. För att ytterligare öka förståelsen för fallet, den ryska operationen vid Hostomel, skulle ytterligare en fallstudie, men med ett annat teoretiskt ramverk, kunna genomföras.

Mer konkret kopplat till resultatet av den här studien skulle det vara intressant att undersöka vad utgången av operationen vid Hostomel fick för konsekvenser för kriget i Ukraina i stort. Den här studien har undersökt hur agerande på taktisk nivå påverkade möjligheten att uppnå det strategiska målet med operationen. Det hade varit intressant att studera hur misslyckandet att uppnå det strategiska målet har påverkat kriget i stort, alltså kopplat till den politiska nivån eller till det som Arreguín-Toft (2001, ss. 99-100) kallar för ”grand strategy”. En sådan studie hade ökat förståelsen för de långtgående konsekvenserna av det ryska misslyckandet vid Hostomel.

6. Källförteckning

Arreguin-Toft, I. (2001). How the Weak Win Wars: A Theory of Asymmetric Conflict. *International Security* 26(1): ss. 93-128. doi:10.1162/016228801753212868

Collins, L., Kofman, M. & Spencer, J. (2023). *The Battle of Hostomel Airport: A Key Moment in Russia's Defeat in Kyiv*. <https://warontherocks.com/2023/08/the-battle-of-hostomel-airport-a-key-moment-in-russias-defeat-in-kyiv/> (Hämtad 2024-03-16).

Dalsjö, R., Jonsson, M. & Norberg, J. (2022). A Brutal Examination: Russian Military Capability in Light of the Ukraine War. *Survival* 64(3): ss. 7-28. doi:10.1080/00396338.2022.2078044

Ekengren, A.M. & Hinnfors, J. (2012). *Uppsatshandboken: Hur Du Lyckas med Din Uppsats*. 2:3 uppl. Studentlitteratur.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Wolters Kluwer.

Fedorchak, V. (2024). *The Russia-Ukraine War: Towards Resilient Fighting Power*. Routledge.

Freedman, L. (2022). Why War Fails: Russia's Invasion of Ukraine and the Limits of Military Power. *Foreign affairs* 101(4): ss. 10-15. <https://login.proxy.annalindhbiblioteket.se/login?url=https://www.proquest.com/magazines/why-war-fails-russias-invasion-ukrain%20e-limits/docview/2682863975/se-2?accountid=8325> (Hämtad 2024-03-12).

Försvarsmakten. (2021). *Handbook Markstrid Motståndaren*. Försvarsmakten.

George, A.L. & Bennett, A. (2005). *Case Studies and Theory Development in the Social Sciences*. MIT Press.

Global News (2024). *About*. <https://globalnews.ca/pages/about/> (Hämtad 2024-03-20).

Gray, C.S. (2012). *Airpower for Strategic Effect*. Air University Press.

Institute for the Study of War (2022a). *RUSSIA-UKRAINE WARNING UPDATE: INITIAL RUSSIAN OFFENSIVE CAMPAIGN ASSESSMENT*. <https://understandingwar.org/backgrounder/russia-ukraine-warning-update-initial-russian-offensive-campaign-assessment> (Hämtad 2024-03-20).

Institute for the Study of War (2022b). *RUSSIA-UKRAINE WARNING UPDATE: RUSSIAN OFFENSIVE CAMPAIGN ASSESSMENT, FEBRUARY 25, 2022*. <https://understandingwar.org/backgrounder/russia-ukraine-warning-update-russian-offensive-campaign-assessment-february-25-2022> (Hämtad 2024-04-02).

Institute for the Study of War (2024). *Who we are*. <https://www.understandingwar.org/who-we-are> (Hämtad 2024-03-20).

Leonhard, R. (1994). *The Art of Maneuver: Maneuver-Warfare Theory and AirLand Battle*. Presidio Press Imprint.

- Mack, A. (1975). Why Big Nations Lose Small Wars: The Politics of Asymmetric Conflict. *World Politics* 27(2): ss. 175-200. doi:10.2307/2009880
- Nagl, J.A. (2022). Why America's Army Can't Win America's Wars. *Parameters* 52(3): ss. 5-17. doi:10.55540/0031-1723.3164
- Oliker, O. (2001). *Russia's Chechen Wars 1994-2000: Lessons from Urban Combat*. RAND Corporation.
- Pape, R.A. (1996). *Bombing to Win: Air Power and Coercion in War*. Cornell University Press.
- Stewart, A. (2023). The battle of Hostomel: How Ukraine's unlikely victory changed the course of the war. *Global News*. 18 februari. <https://globalnews.ca/news/9491396/ukraine-hostomel-battle-antonov-airport/> (Hämtad 2024-03-16).
- Thurén, T. & Werner, J. (2019). *Källkritik*. 4. uppl. Liber.
- War on the Rocks (2024). *About*. <https://warontherocks.com/about/> (Hämtad 2024-03-20).
- Warden, J.A. (1988). *The Air Campaign: Planning for Combat*. National Defense University Press.
- Yin, R.K. (2013). *Kvalitativ forskning från start till mål*. Studentlitteratur.
- Ångström, J. & Widén, J.J. (2015). *Contemporary Military Theory: The Dynamics of War*. Routledge.